

ГІМН ДЕМОКРАТИЧНОЇ МОЛОДІ

КУПИТИ

«Гімн демократичної молоді» - шість ліричних історій про розвиток середнього бізнесу в умовах формування відкритого суспільства. Сюжет книги поєднує в собі ліричну оповідь із фаховими публіцистичними розвідками, присвяченими легалізації тіньового сектору економіки. Все, що ви хотіли знати про дружбу і вірність менеджерів середньої ланки, але не знали в кого спитатись.

The background is a vibrant orange wall with a thick, textured paint application. In the upper left, there is a small, square window with a blue frame and panes. At the bottom of the image, there is a horizontal band of graffiti. On the left, the word 'LOVE' is written in large, stylized letters with yellow and pink accents. To its right is a small circular logo with a smiley face. Further right, there is a green trash can. On the far right, there is more graffiti in purple and orange, including the name 'Катерина Косыненко' and the year '2023'.

Сергій Жадан

ГІМН ДЕМОКРАТИЧНОЇ МОЛОДІ

Meridian Czernowitz

Сергій Жадан

Гімн демократичної молоді

Meridian Czernowitz

2023

УДК 821.161.2-31

Ж 15

Жадан, Сергій

Ж 15

Гімн демократичної молоді [Текст] / Сергій Жадан. — Чернівці : Видавець Померанцев Святослав, 2023. — 240 с.

ISBN 978-617-8024-48-2

Видання здійснено на замовлення Міжнародної літературної корпорації Meridian Czernowitz

На обкладинці використано картину Катерини Косьяненко «Будинок» (2023).

Жодну частину цього видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва.

© Видавець Померанцев Святослав, 2023

© Сергій Жадан, 2006, *тексти*

© Катерина Косьяненко, 2023, *картина на обкладинці*

Усі права застережено

ISBN 978-617-8024-48-2

Власник найкращого клубу для геїв

Той, хто переживав справжній розпач, зрозуміє мене напевно. Одного ранку ти прокидаєшся і раптом розумієш, що все погано, все дуже погано. Ще зовсім недавно, скажімо вчора, ти мав можливість щось змінити, поправити, пустити вагони іншими коліями, але тепер усе — ти лишаєшся осторонь і більше не впливаєш на події, що розгортаються навколо тебе, мов простирадла. Ось це почуття безпорадності, відстороненості й відлучення людина відчуває, очевидно, перед смертю, якщо я правильно розумію концепцію смерті, — ти ніби все робив правильно, ти все тримав під контролем, чому ж тебе намагаються відключити від покручених червоних дротів системи, вбити, як файл, і вичистити, мов підшкірну інфекцію, чому життя, у якому ти щойно брав безпосередню участь, прокочується, наче море, у східному напрямку, швидко віддаляючись і залишаючи по собі сонце повільного помирання. Несправедливість смерті особливо гостро відчувається за життя, ніхто не переконає тебе в доцільності твого переходу на територію померлих, у них просто не вистачить аргументів для цього. Але все погано, ти раптом сам починаєш у це вірити, усвідомлюєш і затихаєш, і дозволяєш якимось шарлатанам, алхімікам і патологоанатомам вирвати твоє серце й показувати його на ярмарках і в кунсткамерах, дозволяєш їм проносити його під полою для проведення сумнівних експериментів та відправлення безрадісних ритуалів, дозволяєш їм говорити про себе як про померлого й крутити в прокурених пальцях своє серце — чорне від утраченої любові, легких наркотиків і неправильного харчування.

За всім цим стоять сльози, нерви і любов твоїх однолітків. Саме сльози, нерви і любов, тому що всі біди і проблеми твоїх однолітків починались разом зі статевим дозріванням і закінчувались разом із дефолтом, і коли щось і може примусити ці розпечені слов'янські язики замовкнути, а ці сильні прокурені легені затамувати в собі повітря, — це любов і економіка, бізнес і пристрасть, у своїх найнеймовірніших виявах, я маю на увазі і пристрасть, і, звісно, бізнес,

усе інше лишається поза течією, поза темним бурхливим потоком, у який ви всі стрибаєте, щойно досягнувши повноліття. Все інше лишається накипом, колами на воді, необов'язковим доповненням до біографії, розчиняється в кисні, і хоча так само видається життєво необхідним, проте насправді таким не є. Чому? Тому що насправді ніхто не помирає від нестачі кисню, помирають саме від нестачі любові або нестачі бабок. Коли одного разу ти прокидаєшся і розумієш, що все дуже погано, вона пішла, ще вчора ти міг зупинити її, міг усе виправити, а сьогодні вже пізно, і тепер ти лишаєшся сам на сам із собою, і її не буде найближчі роки п'ятдесят, а то й шістдесят, це вже наскільки вистачить у тебе бажання і вміння без неї прожити. І від усвідомлення цього тебе раптом накриває великий і безмежний відчай, і піт виступає, мов клоуни на арені, на твоїй нещасній шкірі, і пам'ять відмовляється співпрацювати з тобою, хоча від цього теж не помирають, від цього навпаки — відкриваються всі крани і зриває всі люки, ти говориш: «Усе нормально, я в порядку, витягну, все гаразд», і кожного разу боляче б'єшся, потрапляючи в ті порожнини, які утворились у просторі після неї, в усі ці повітряні тунелі й коридори, які вона заповнювала своїм голосом і в яких тепер заводяться монстри й рептилії відсутності, усе нормально, говориш, я витягну, я в порядку, від цього ще ніхто не помирав, ще одну ніч, ще кілька годин на територіях, усіяних чорним перцем, битим склом, на гарячому піску, перемішаному з гільзами і крихтами тютюну, в одязі, який ви носили з нею разом, під небом, яке залишилось тепер тобі самому, користуючись її зубною щіткою, забираючи до ліжка її рушники, слухаючи її радіо, підспівуючи в особливо важливих місцях, — там, де вона завжди мовчала, проспівуючи ці місця за неї, особливо коли в пісні йдеться про речі важливі, такі як життя, або стосунки з батьками, або релігія, врешті-решт. Що може бути печальнішим за ці самотні співи, які перериваються час від часу останніми новинами, і ситуація складається таким чином, що кожна наступна новина справді може виявитись для тебе останньою.

Печальнішою може бути лише ситуація з бабками. Все, що стосується фінансів, бізнес, який ти робиш, твоя персональна фінансова стабільність заганяють тебе щоразу в більш темні й глухі кути, з яких вихід лише один — у напрямку чорного маловивченого простору, в якому розташована область смерті. Коли одного разу ти прокидаєшся і розумієш, що для продовження життя тобі необхідна стороння підтримка і бажано, щоб це була підтримка безпосередньо Господа Бога або кого-небудь із його найближчого оточення. Але яка підтримка, забудь це слово, все в цьому житті замішано на тобі, так що й вигрібати доведеться самому, тому вважай — бізнес і любов, секс і економіка, так, так, економіка — цей простатит для середнього класу, тахікардія для піонерів валютних бірж, кілька невдалих законопроектів — і ти потенційний потопельник, себто тебе обов'язково потоплять, скоріше за все в цементі, і смертельні цементні хвилі, кольору кави з молоком, зйдуться над тобою, відділяючи тебе від життя і навіть від смерті, тому що в подібному випадку ти не заслуговуєш на нормальну спокійну смерть, вигрібай не вигрібай, але вже нічим не зарадиш, фінансова заборгованість висить над тобою, як повний місяць, і тобі лишається тільки вити на нього, привертаючи увагу податкової інспекції. Скільки молодих душ поглинула в себе неспроможність правильно заповнити бізнес-плани, скільки сердець розірвала приватизаційна політика; зморшки на їхніх сухих обличчях і жовтий металевий відблиск в очах лишаються по довгій боротьбі на виживання — це наша країна, це наша економіка, це наша з тобою дорога в безсмертя, присутність якого відчуваєш, прокинувшись одного разу й несподівано усвідомивши, що в житті немає нічого, крім твоєї душі, твоєї любові і твого, блядь, боргу, який ти ніколи не зможеш повернути, принаймні не в цьому житті.

Про це й поговоримо.

Історію про клуб мені розповів безпосередньо один із його засновників, я давно про них чув, проте перетинатись не доводилось, що, зрештою, і не дивно, зважаючи на специфіку закладу. Чутки про

перший у місті офіційний гей-клуб циркулювали вже кілька років, при цьому вказувались різні назви та адреси, і оскільки ніхто точно не знав, де саме він розташований, під підозру потрапляли всі. Найчастіше про клуб доводилось чути на стадіоні, права молодь міста рішуче засуджувала появу закладів подібного профілю, обіцяючи самим собі спалити цей клуб разом із усіма геями, котрі збираються в ньому на свої, назовімо їх так, вечірки. Одного разу, в сезоні 2003–2004 років вони навіть підпалили кафе «Буратіно», котре розміщувалось поруч зі стадіоном, проте міліція справедливо не пов'язувала цей інцидент із діяльністю клубу для геїв, тому що самі подумайте — який гей-клуб може бути в кафе «Буратіно», сама назва якого є ксенофобською. З іншого боку, про клуб часто згадували в масмедіа, в різноманітних оглядах культурної хроніки чи сюжетах про бурхливе клубне життя міста. Як правило, клубне життя міста нагадувало листи з фронту — в телевізійних сюжетах на цю тему лунали спочатку тости, потім автоматні черги, а іноді, коли оператор не нехтував своїми, скажімо так, професійними обов'язками, себто не нахуячувався дармового коньяку за рахунок закладу, автоматні черги лунали в унісон із весільними привітаннями й прощальними прокльонами, і трасуючі кулі дірявили тепле харківське небо, як салют вірності, любові та іншим мало популярним на телебаченні речам. У цьому контексті звістки про гей-клуб інтригували відсутністю чіткої картинки та повідомлень про безпосередні зв'язки влади й криміналу, так лишень, мовляв, була вечірка, проходила в гей-клубі, публіка поводи́ла себе чемно, жертв немає. Так чи інакше, чутки про клуб і далі поширювались, але насправді хвиля інтересу спала, що неважко було спрогнозувати від початку — в нашому місті є куди цікавіші заклади, скажімо Тракторний завод. І взагалі — кого цікавлять проблеми секс-меншин у країні з таким зовнішнім боргом. А те, що клуб, за чутками, кришує губернатор, теж особливого резонансу не викликало — нічого іншого від губернатора, в принципі, й не чекали. Кожен, зрештою, робить свій бізнес, головне — це чиста совість і

вчасно заповнена декларація про сплату податків.

Із Сан Санічем ми познайомились під час виборів. На вигляд йому було під сорок, хоча насправді він був 1974 року народження. Просто біографія сильніша за гени, і Саніч тому яскраве підтвердження. Він ходив у куртці чорної хрумкої шкіри й носив із собою пушку, типовий середньостатистичний бандит, якщо я зрозуміло висловлююсь. Утім, як на бандита він був надто меланхолійний, мало розмовляв по телефону, час від часу телефонував мамі, а йому, наскільки я пам'ятаю, взагалі ніхто не телефонував. Він сам назвався Сан Санічем під час знайомства й подарував візитівку, де золотими літерами на крейдяному папері було написано «Сан Саніч, правозахисник», унизу були вказані кілька телефонів із лондонським кодом, Саніч сказав, що це телефони офісу, я запитав чийого, але він не відповів. Ми з ним відразу потоваришували, щойно ми познайомились, Саніч дістав із кишені куртки пушку, сказав, що він за чесні вибори, і повідомив, що може дістати хоч сто таких пушок. У нього було своє уявлення про чесні вибори, чому б і ні. Ще сказав, що має знайомого на «Динамо», який дістає стартові пістолети і в домашній майстерні переточує їх на нормальні. «Дивись, — говорив він, — якщо спилати оцю хуйню, — він показував мені місце, в якому, очевидно, і була раніше спилана хуйня, — його можна заряджати нормальними патронами, а головний позитив у тому, що жодних претензій із боку міліції — це ж стартовий пістолет. Якщо хочеш — можу підігнати партію, сорок баксів штука, плюс ще десять, щоб спилати хуйню. Якщо треба — можу підігнати посвідчення члена «Динамо», для повного легалайзу». Саніч любив зброю, і ще більше любив про неї розповідати. Поступово я ставав найкращим його приятелем.

Одного разу він і розповів мені про клуб, сам якимось випадково обмовився, що, мовляв, до того як піти в правозахисники й виступати за чесні вибори, він займався клубним бізнесом і, виявляється, мав безпосереднє відношення до першого офіційного гей-клубу, саме того фантомного закладу, який так довго й безрезультатно намагалась

спалити прогресивна молодь міста. Тут я попросив його розповісти детальніше, і він погодився, мовляв, о'кей, без проблем, це все давно в минулому, чому б і не розповісти.

І розповів приблизно таку історію.

Виявляється, він був членом асоціації «Боксери за справедливість та соціальну адаптацію». Він дещо розповідав про них; виникли вони при «Динамо» як громадське об'єднання колишніх професійних спортсменів. Чим насправді займались «Боксери за справедливість», точно відомо не було, але смертність у рядах асоціації була високою, щомісяця когось із них обов'язково відстрілювали, і тоді починались бучні поминки за участі міліцейських чинів та обласного керівництва. Час від часу, раз на кілька місяців, «Боксери за справедливість» влаштовували товариські матчі зі збірною Польщі, у всякому разі, вони це так називали, під офіс підганялось кілька автобусів, наповнювалось їх боксерами та великою кількістю вітчизняної електротехніки, і караван рушав на Польщу. Окремо їхало обласне начальство і тренерський штаб. Приїхавши до Варшави, боксери йшли на Стадіон і оптом сплавляли весь товар, після чого святкували чергову перемогу вітчизняного параолімпійського руху. Інтрига полягала в тому, що боксером Саніч не був. Саніч був борцем. Себто не за справедливість та соціальну адаптацію, а вільним борцем. У борці його привів дідусь, свого часу, в післявоєнні роки, дідусь його серйозно займався вільною боротьбою і навіть брав участь у спартакіаді народів СРСР, де йому зламали руку, чим він, своєю чергою, неабияк пишався, себто не зламанною рукою, а фактом участі в спартакіаді. І ось дідусь привів його на «Динамо». Саніч почав робити успіхи. Брав участь у міських змаганнях, подавав надії, але за кілька років йому теж зламали руку. На цей момент він уже закінчив навчання й пробував робити свій бізнес, проте йому це не надто вдавалось, тим більше — зі зламанною рукою. Ось тоді він і прийшов до «Боксерів за справедливість». «Боксери за справедливість» подивились на його руку й запитали, чи за справедливість він і чи за соціальну адаптацію, і, отримавши ствердну

відповідь, взяли до себе. Саніч відразу потрапив до бригади, яка контролювала ринки в районі Тракторного. Виявилось, що зробити кар'єру в цьому бізнесі було доволі нескладно — щойно вбивали твого безпосереднього боса, і ти відразу ж ставав на його місце. За рік Саніч уже командував невеликим підрозділом, знову подавав надії, проте бізнес йому не подобався: Саніч усе-таки мав вищу освіту й загинути в неповні тридцять років від спекулянтської гранати йому не всміхалось. Тим більше що бізнес забирав увесь вільний час і особистого життя в Саніча просто не було, якщо не рахувати проституток, яких він власноручно виловлював по базарах. Але проституток Саніч не рахував, думаю, вони теж не вважали це за особисте життя, радше за суспільно-економічне, так, мабуть, буде правильно. І ось Саніч почав серйозно замислюватись над своїм майбутнім. Вирішальним моментом став випадок із бронежилетом. Одного разу, перебуваючи в стані тривалого алкогольного ступору (очевидно, мова йшла про якісь свята, скоріш за все про Різдво Христове, мені так здається), підопічні Саніча вирішили подарувати своєму молодому босу бронежилет. Бронежилет вони виміняли в працівників Київського РОВД на новий ксерокс, машину останнього покоління. Подарунок тут-таки обмили, після чого вирішили випробувати. Саніч одягнув бронежилет, бійці дістали «калашникова». Бронежилет виявився надійною штукаю — Саніч вижив, отримавши всього три кульові поранення середньої тяжкості. Але вирішив на цьому зупинитись — кар'єра вільного борця йому не вийшла, кар'єра борця за справедливість та соціальну адаптацію складалась теж не найліпшим чином, потрібно було щось міняти.

Зализавши рани, Саніч прийшов до «Боксерів за справедливість» і попросив відпустити його з бізнесу. «Боксери за справедливість» справедливо зауважили, що в їхньому бізнесі з бізнесу ось так просто не виходять, у всякому разі живими, але зрештою зважили на бойові рани Саніча й погодились. На прощання висловили надію, що Саніч і надалі не втрачатиме зв'язку з асоціацією і по життю зберігатиме

відданість ідеалам боротьби за справедливість та соціальну адаптацію, і, насамкінець побажавши Саничу скорішого одужання, пішли вантажити автобуси вітчизняною електроапаратурою.

Так Санич опинився на вулиці — без бізнесу й особистого життя, проте з бойовим досвідом і вищою освітою, останнє, зрештою, мало кого цікавило. І в цей кризовий для себе період він зустрічає Гогу, Георгія Ломаю. З Гогою вони навчались в одному класі, після чого Сан Санич пішов у борці, а Гога — в медичний. Останні кілька років вони не бачились — Санич, як зазначалось вище, активно займався рухом за соціальну адаптацію боксерів, а Гога, як молодий спеціаліст, виїхав на Кавказ і взяв участь у російсько-чеченській війні. Причому на чиєму боці він її взяв, визначити було важко, оскільки виступав Гога як підрядник, закуповував у російського мінздора медикаменти й перепродував їх адміністраціям грузинських санаторіїв, де лікувались чеченці. Погорів Гога на анестетиках, необачно замовивши надто велику партію, що дало мінздору всі підстави підняти накладні й поставити самому собі справедливе питання: навіщо регіональній дитячій поліклініці, на яку були виписані всі накладні, така кількість наркотиків? Так Гога змушений був повернутись додому, по дорозі відстрілюючись від ображених кавказьких перекупників. Повернувшись, він з ходу взяв кілька партій гіпсокартону. Бізнес ішов непогано, але Гога вже захопився новою ідеєю, яка займала щоразу більше місця в його фантазіях і проєкціях, — він вирішив піти в клубний бізнес. Саме в цей тривожний момент наші герої і зустрілись.

«Послухай, — сказав Гога другові дитинства, — я в цьому бізнесі людина нова, мені потрібна твоя допомога. Хочу відкрити клуб». — «Ну, ти знаєш, — відповів йому старий приятель, — я в цьому взагалі не дуже розбираюсь, але якщо хочеш, можу розпитати людей». — «Ти не зрозумів, — сказав йому Гога, — мені не треба розпитувати людей, я сам усе знаю, мені потрібен компаньйон, розумієш? Я хочу, щоб ти робив цей бізнес зі мною, мені так вигідно, розумієш — я знаю тебе з дитинства, я знаю твоїх батьків, я знаю, де тебе в разі чого шукати,

якщо ти надумаєш мене кинути. Ну і головне, ти ж тут із усіма працював. Ти справжній компаньйон». — «І що, — спитався Саніч, — ти справді збираєшся на цьому заробити?» — «Розумієш, — відповів йому на це Гога Ломая, — заробити я можу на чому завгодно. Ти думаєш, я це для бабок? Да в мене на Балашовці п'ять вагонів гіпсокартону стоїть, я їх хоч зараз продам — і на Кіпр. Але розумієш, у чому мій пафос, — я не хочу на Кіпр. І знаєш, чому я не хочу на Кіпр? Мені майже тридцять, зрештою, як і тобі, правильно? Я мав бізнес у чотирьох країнах, мене розшукує прокуратура кількох автономних республік, я давно мусив померти де-небудь у тундрі від цинги, я тричі потрапляв під артобстріл, у мене брав шприци Басаєв, мене ледь не розстріляв красноярський ОМОН, одного разу в машину, в якій я їхав, потрапила блискавка, довелось потім міняти акумулятор. Я плачу аліменти одній вдові в Північній Інгусетії, іншим не плачу, у мене половина зубів вставні, одного разу я ледь не погодився продати нирку, коли потрібно було викупити партію металообробних верстатів. Але я повернувся додому, у мене гарний настрій і здоровий сон, половину моїх друзів уже перебили, але половина ще живі, ось ти теж живий, хоча які в тебе були шанси. Розумієш, якось так сталось, що я вижив, і раз уже я вижив, то я собі подумав — ну, о'кей, Гога, о'кей, тепер усе нормально, тепер усе буде добре, якщо тебе не розстріляв красноярський ОМОН і не вбило блискавкою, ну то який ще Кіпр тобі потрібен? І я раптом зрозумів, чого мені насправді хотілось усе життя. Знаєш чого?» — «Чого?» — запитав його Сан Саніч. «Усе життя мені хотілось мати свій клуб, розумієш, свій клуб, у якому я зможу сидіти кожного вечора і звідки мене ніхто не викине, навіть якщо я почну ригати в меню. І що я зробив? Знаєш, що я зробив? — Гога засміявся. — Я просто взяв і купив собі цей довбаний клуб, розумієш?» — «Коли купив?» — перепитав його Саніч. «Тиждень тому». — «І що за клуб?» — «Ну, це не зовсім клуб, це бутербродна». — «Що?» — не зрозумів його Саніч. «Ну, кафе “Бутерброди”, знаєш? Роботи там дохуя, але місце хороше, в районі Іванова, скину гіпсокартон, зроблю ремонт, і

всі мої неврози лишаються в минулому. Тільки мені потрібен компаньйон, сам розумієш. Подобається ідея?» — запитав він Санича. «Назва подобається». — «Яка назва?» — «Назва клубу: “Бутерброди”».

І ось вони домовились наступного ранку зустрітись у клубі. Гога обіцяв познайомити компаньйона з майбутнім артдиректором. Сан Санич під'їхав вчасно, його напарник уже був на місці й чекав на вулиці під дверима «Бутербродів». «Бутерброди» виглядали не найкращим чином, ремонт тут востаннє робили років тридцять тому, а враховуючи, що їх і побудували років тридцять тому, можна сказати, що ремонт тут не робили взагалі. Гога відімкнув навісний замок і пропустив уперед Сан Санича. Сан Санич зайшов до напівтемного приміщення, заставленого столами й пластиковими кріслами. «Ну ось, — подумав він печально, — треба було лишатися в “Боксерах за справедливість”». Але відступати було пізно — Гога зайшов слідом і причинив за собою двері. «Зараз прийде артдиректор, — сказав він і сів на один зі столів, — давай почекаємо».

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.

КУПИТИ